

Vælgernes vurderinger af danske statsministre og deres ministerhold

**Peter Heyn Nielsen, Cand.Scient.Pol.,
ekstern lektor ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet,
peternielsen1@gmail.com.**

Artiklen rummer det første studie nogensinde af målinger af, hvor godt danske vælgere mener, ministrene i den til enhver tid siddende danske regering klarer sig. Disse ministermålinger kendes i Danmark tilbage til 1978. Analysen giver et detaljeret grundlag for at diskutere offentlighedens vurdering af de seneste seks statsministre og disses ministerhold. Det er vigtigt for forståelsen af, hvilken autoritet disse statsministre har ledet deres respektive regeringer med. Her ses det, at Anders Fogh Rasmussen og Poul Schlüter var særligt stærke statsministre på dette parameter, mens det modsatte gjorde sig gældende for Helle Thorning-Schmidt og Poul Nyrup Rasmussen. Derudover undersøges tendenser angående, hvor godt vælgerne har syntes, forskellige ministre på hvilke ministerposter har klaret ministerhvervet. Denne gennemgang antyder et hierarki blandt ressortområderne, hvor nogle ministerposter har været forbundet med lavere vurderinger af vælgerne end andre ministerposter.

»Jeg har selv skæmtet med min mangel på folkelighed. Derfor er resultatet så overraskende for mig. Men politik bliver man aldrig klog på.«

Sådan sagde daværende udenrigsminister Niels Helveg Petersen, da han blev konfronteret med, at han i en meningsmåling i april 1993 blev vurderet som den af de siddende ministre, der klarede sig bedst.¹ Denne artikel undersøger netop målinger af, hvor godt vælgerne mener, danske ministre klarer sig. Artiklen har et særligt fokus på, hvordan statsministrene er blevet bedømt i disse målinger.

Niels Helveg Petersen kan meget vel have ret i, at politik bliver man aldrig klog på. Det gælder vel særligt, hvis man ikke studerer det tilbunds gående, kunne man tilføje. Det gælder også for denne type målinger af, hvor godt ministrene i Danmark klarer sig. For selvom disse er foretaget med jævne mellemrum siden maj 1978, så har ingen statskundskabsstudier endnu undersøgt dem. Det forsøger denne artikel at rette op på.

Fra tid til anden kan man i medierne finde målinger, hvor et udsnit af vælgerne er blevet bedt om at vurdere, hvor godt de enkelte ministre, der er på det givne tidspunkt, klarer sig. Der gives en oversigt, der viser, hvordan respondenterne i gennemsnit har vurderet de enkelte ministre, og der vises en rangering af ministrene fra den bedst til den dårligst vurderede. Det er disse målinger, der undersøges i denne artikel.² Jeg har valgt at fokusere særligt på statsministrenes placering i disse målinger af danske ministre. Det sker både for at undersøge skiftende statsministres anseelse over en periode på 40 år, men hermed gives også et mere generelt indblik i selve det moderne statsministerembede, der løfter siger over det partikulære ved de enkelte indehave af embedet.

Overordnet set er fokus på to problemstillin-

ger. For det første drejer det sig om at have et kvalificeret grundlag at vurdere skiftende statsministres popularitet ud fra. Der kan eksistere forskellige og til tider modsatrettede kollektive og individuelle erindringer om, hvem der har været populære ministre, og ikke mindst hvem der har været populære eller upopulære statsministre. Det kan måske være relevant for en undersøgelse af givne politikeres eftermæle. Men i en bedømmelse af eksempelvis en statsminister er det langt mere relevant at undersøge dennes popularitet i dennes embedsperiode. Kan man sige noget entydigt om, hvorvidt nogle statsministre været mere populære end andre? Har det udviklet sig undervejs i disses embedsperiode? Og hvor populær var den til enhver tid siddende statsminister sammenlignet med sit ministerhold? Svar på disse spørgsmål hjælper til at nuancere enhver vurdering af de forskellige statsministres respektive embedsførelse.

For det andet analyseres det, hvilken popularitet der knytter sig til enkelte ressortministres popularitet. Der findes tilsvarende mange antagelser om, hvilke ministerposter der er forbundet med popularitet, og hvilke der ikke er. Men kan man overhovedet sige noget om, hvilke ministerposter der historisk set har været forbundet med popularitet? Og hvilke der ikke har? Hvordan har det gjort sig gældende i forskellige regeringskonstellationer? Handler det måske mere om, hvilken person der varetager posten, end det givne ressortområde? Disse spørgsmål er relevante for dynamikken internt i en regering. Det markerer et hierarki internt i regeringen, hvis der er poster, der er forbundet med større popularitet og måske prestige end andre. Og politikere er som udgangspunkt interesserede i at blive genvalgt, hvorfor det ikke er uvæsentligt, om der er popularitet forbundet med den ministerpost, en given person måtte vælge at sige ja til. Populariteten forbundet med forskellige ministerposter er også relevant i forhold til at vurdere den til enhver tid siddende statsministers dispositioner, når denne

udpeger sine ministre, samt en partileder i et regeringspartis ditto, når ministerposterne skal fordeles mellem forskellige partier i en koalitionsregering.

Regeringslederens styrkede embeder i parlamentariske demokratier og i Danmark

Det har været anført, at gode personlige målinger er en styrke for den til enhver tid siddende dansk statsminister (Knudsen, 2007: 287; Nielsen, 2016: 366-7). Det er imidlertid ikke blevet undersøgt tilbundsgående. Det er begrænset, hvor meget forskning der findes om dansk regeringsarbejde i bredere forstand og i særdeleshed det danske statsministerembede. I eksempelvis Storbritannien er der en lang og righoldig tradition for studier af premierministre og regeringsarbejde (Elgie, 2011). Selv i Storbritannien anses det for begrænset i sammenligning med, hvor mange studier der findes af regeringsledere i USA. Det har været anført, at hullerne i deres viden om premierministerembedet forekommer store, og deres studier af samme er underudviklede, når de sammenligner med studier af amerikanske præsidenter (Strangio o.a., 2013: 5). Denne pointe synes endnu mere udtalt i Danmark, hvorfor der for indeværende i nogen grad er fundet inspirationen fra studier, der angår det amerikanske præsidentembede, samt studier af premierministerembedet i Storbritannien.

Den helt overordnede kontekst for artiklen er den, at det har været påpeget, at regeringslederne i flere parlamentariske demokratier over tid er blevet mere magtfulde vis-à-vis deres parlamenter og vis-à-vis de øvrige ressortministre (Pogunkte og Webb, 2005; Kolltveit, 2012a; Kolltveit, 2012b) også i en dansk kontekst (Pedersen og Knudsen, 2005; Knudsen, 2007: 281; Isaksson, 2011). Det er ikke alle steder lige klart, hvornår denne udviklingstendens skal fastlægges i tid, men der menes typisk en udviklingstendens, der går fra efterkrigstiden og frem til i dag (Pogunkte og Webb, 2005: 18; Isaksson, 2011: 223,

228). I Danmark er udviklingen endnu tydeligere, hvis man fører den historiske analyse tilbage til 1848 (Knudsen, 2000a; Knudsen, 2000b: 520ff; Knudsen, 2007: 287ff; Knudsen, 2016: 15-23). Derfor er det relevant at lave historiske studier af danske statsministre, uanset at data i denne artikel ikke går længere tilbage end 1978.

Nogle af disse studier forsøgte man at indfange udviklingen af rollen som regeringsleder i parlamentariske systemer i begrebet om præsidentialisering (Pogunkte og Webb, 2005). Tesen om præsidentialisering har siden affødt en længere terminologisk strid (Isaksson, 2011: 223; Heffernan, 2003: 349; Heffernan, 2012; Strangio o.a., 2013: 9; Dowding, 2013: 60-6). I nyere studier afvises begrebet med henvisning til, at det forvirrer mere end forklarer, fordi en amerikansk præsident står med en fundamentalt anderledes opgave end en premierminister (Heffernan, 2012; Strangio o.a., 2013: 9; Dowding, 2013: 60-6). Uanset uenighederne har begge teoriretninger relevans for denne artikels undersøgelser.

I præsidentialiseringslitteraturen findes argumentet om, at regeringslederen som person får en mere fremtrædende rolle på bekostning af kollektive organer som regering og parti (Pogunkte og Webb, 2005: 7-8). I givet fald giver det en anden type delegation af autoritet fra vælger til beslutningstagere, hvis personer får en mere fremtrædende rolle på bekostning af nævnte kollektive organer (Se også Karvonen, 2010). Pogunkte og Webb anfører dels, at parlamentsvalg i højere grad kommer til at handle om, hvem der skal være regeringsleder, og dels at regeringslederen i højere grad personificerer regeringen (2005: 7-8). Derfor er det relevant at undersøge, hvordan vælgerne har vurderet skiftende statsministre.

Blandt kritikere af præsidentialiseringsbegrebet har man forsøgt at udvikle frameworks til komparative studier af premierministre (Heffernan, 2003; Heffernan, 2012; Dow-

ding, 2013: 57ff.). Her analyseres det, om givne premierministre har været henholdsvis mere eller mindre magtfulde (Dowding, 2013: 57ff) eller dominerende (Heffernan, 2003; Heffernan, 2012).³ En distinkt forskel fra præsidentialiseringslitteraturen ved disse studier er, at der i analyserne sondres mellem institutionelle faktorer og personlige faktorer (Dowding, 2013: 68; Heffernan, 2003: 350; Heffernan, 2012: 641). Disse frameworks hviler på en tilsvarende institutionel analyse af, at premierministre i dag indtager et mere magtfuldt embede end tidligere.⁴ Men om premierministeren i sidste ende bliver magtfuld i embedet, afhænger af nogle personlige faktorer hos den til enhver tid siddende regeringsleder. Embedet kan nok være vokset i magtbeføjelser, men det kræver en premierminister med særlige personlige karakteristika at udnytte disse.

Positive vurderinger af vælgerne er i denne henseende at betragte som en personlig ressource, der kan være med til at styrke regeringslederens magt (Dowding, 2013: 71). Heffernan går længst i forhold til at lægge vægt på premierministerens popularitet (2003: 353; 2012: 641). Han anfører, at det at kunne fremvise kontinuerligt høje personlige målinger er et essentielt element for at blive en dominerende premierminister (Heffernan, 2003: 353).

En tilsvarende sondring mellem institutionelle og personlige ressourcer er også at finde i litteraturen om det danske statsministerembede (Knudsen, 2007). Hvor man i den britiske litteratur har anvendt *predominant* (Heffernan, 2003) og *powerful* (Dowding, 2013), anvender Knudsen her »*stærke*« (2007). Det er derfor også valgt i denne artikel.

Gør det en forskel, om man har populære regeringsledere eller ej?

I studier af det amerikanske præsidentembede og amerikanske præsidenter vil approval ratings være et afgørende element (Ragsdale,

2010: 44, 49-52; Dallek, 1996: 144-57). Tilsvarende er det i denne artikel antagelsen, at statsministerens placering og vurdering i ministermålingerne er relevant for studier af danske statsministre og det danske statsministerembede, selvom approval ratings og ministermålinger ikke foretages helt ens.

I en amerikansk kontekst har det været undersøgt, at der er en tæt sammenhæng mellem vælgerne vurdering af præsidenten og vicepræsidenten (Baumgartner, 2017). Her er der tegn på, at vælgerne ikke danner en selvstændig mening om vicepræsidenten, selvom denne indgår i kabinettet. Vurderingen af vicepræsidenten følger vurderingen af præsidenten. Det modsatte har til gengæld været tilfældet for vurderinger af hhv. præsidenten og forsvarsministeren, samt af præsidenten og udenrigsministeren (Panagopoulos, 2006; Panagopoulos, 2007: 157). Samme tematik undersøges også i denne artikel, hvor vælgerne vurderinger af statsministeren sammenlignes med deres vurderinger af seks øvrige ministerposter. Følger vurderinger af de øvrige ministre bare vurderingerne af statsministeren? Eller danner vælgerne meninger af disse uafhængigt af regeringslederen?

Et studie har vist, at vælgere i USA i højere grad være vil indstillet på, at præsidenten udvider sine magtbeføjelser, når præsidenten får høje approval ratings (Reeves og Rogowski, 2015). I en australsk kontekst har det været undersøgt, at vælgerne vurdering af premierministeren påvirker opbakningen til regeringen samlet set (McAllister, 2003: 273). Begge dele er relevante, ifald disse logikker kan antages at gøre sig gældende i Danmark.

En ting er vælgerne vurdering af den siddende regeringsleder. Noget andet er, hvordan vælgerne vurderer de personer, der kandiderer til at blive valgt som regeringsleder. Et amerikansk studie har vist, at når man undersøger præsidentkandidaternes popularitet for amerikanske præsidentvalg 1952-2000,

så er det ikke altid den mest populære kandidat, der vinder (Wattenberg, 2004: 148). I de senere af eksemplerne var der faktisk tendens til det modsatte. Popularitet er imidlertid opgjort på fem forskellige kriterier, hvor et af dem er kompetence. På denne indikator er der en svag tendens til, at den præsidentkandidat, der vurderes bedst herpå, også vinder præsidentvalget.

Til sidst kan man anføre, at en undersøgelse har vist, at Venstres »statsministerkandidat« Lars Løkke Rasmussen som person kostede sit parti stemmer ved folketingsvalget i 2015 (Stubager og Hansen, 2017: 169). På denne måde er det relevant at beskæftige sig med vælgerne vurderinger af statsministre. Dennes miskredit kan koste stemmer.

Ministermålingerne i denne artikel

Målinger om ministre og statsministre er gennem tiden foretaget på forskellige måder og bragt i efterhånden talrige medier. Denne artikel forsøger ikke at danne et overblik over alle disse. I stedet er ministermålinger bragt i bestemte medier udvalgt til analysen, så artiklen kontinuerligt dækker perioden 1978-2018.

Jyllands Posten bringer den første ministermåling i maj 1978.⁵ Faktisk havde avisen i to tilfælde tidligere bragt målinger af vælgerne vurdering af kun statsministeren på en tilsvarende skala (2. juni 1975 og 3. januar 1977).⁶ I maj 1978 udvides med undersøgelsen til at gælde alle regeringens ministre. I denne artikel inddrages ministermålinger bragt i Jyllands Posten 1978-2013, Berlingske Tidende 1997-2018, Børsen 2004-2008 og Altinget.dk 2011-2018.⁷ Disse målinger er inddraget, fordi de har været til at fremskaffe systematisk for hele perioden, og fordi de tåler sammenlign i deres udformning (se nedenfor). Generelt er det især en udfordring systematisk at indsamle disse data, hvor de ikke er bragt i landsdækkende dagblade. Ved hjælp af Avisårbogen, Mediestream, aviser lagret

på mikrofilm, Infomedia, Gallups hjemmeside og til sidst Altinget.dks egen søgefunktion har det været muligt at fremskaffe målinger fra disse medier i de anførte perioder.

Hvad angår typen af målinger, opereres der i artiklen med ministermålinger, der bygger på respondenters vurdering af, hvor godt de enkelte ministre »klarer sig« på en given skala.⁸ De inddragede målinger opererer i nogle tilfælde Likert-skalaer med syv valgmuligheder og i andre tilfælde med intervallskalaer. Der er ikke inddraget målinger, hvor man har spurgt til, om de enkelte ministre klarer sig enten godt eller dårligt, altså med kun to udfaldsmuligheder. I enkelte dele af artiklens analyse er karakterer fra de forskellige typer af målinger omregnet til karakterer på en skala fra 1 til 100, så det er muligt at foretage sammenligninger på tværs af forskellige typer af målinger. Man skal tage kraftige forbehold for denne del af analysen, da det er uvist, om nogle måletyper giver bedre vurderinger af ministre end andre (Hansen, 2012: 312; Johnson o.a., 2008: 115-116). Når de omregnede karakterer alligevel i begrænset omfang inddrages, så er det et forsøg på trods alt at give et komparativt historisk indblik i vurderinger af statsministrene.

I den første ministermåling tilbage fra maj 1978 stilles der spørgsmålet, »Hvor godt eller hvor dårligt synes De, at regeringens medlemmer klarer sig?«. Hvad angår spørgsmålsformuleringerne, så findes der kun små variationer heraf i de inddragede ministermålinger. I nogle af målingerne spørges siden hen eksempelvis om, hvordan ministre har »klaret jobbet« som minister. I målingerne fra Altinget.dk og Børsen spørges der til »ministrenes indsats«.

For Jyllands Posten 1978-2001 og Berlingske Tidende 1997-2006 bliver vælgerne bedt om at give en vurdering af ministre hver især på en skala gående fra minus tre til plus tre med mulighed for at svare nul.⁹ Altså er det en

skala med syv valgmuligheder.¹⁰ Derefter benytter disse to medier hver især forskellige intervallskalaer (eksempelvis 0-10). Altinget.dk opererer med forskellige typer intervallskalaer i alle målinger.¹¹ Børsens ministermålinger adskiller sig fra de øvrige ministermålinger ved det, at der benyttes 13-skalaen, som i disse år blev udfaset af den danske undervisningssektor.¹² Det kan også diskuteres, om man kan omregne fra denne skala på en meningsfuld måde. Det er dog kun fire målinger, der stammer fra dette medie i denne undersøgelse og ved en omregning afviger karaktererne ikke iøjnefaldende fra andre målinger.

Fremgangsmåden i analyserne af ministermålingerne

De forskellige analyser, der præsenteres, har i nogen grad fokus på at beskrive mere end at forklare. Det er relevant i flere tilfælde, da denne type af målinger ikke har været undersøgt før (Andersen o.a., 2012: 72). I analysen gennemgås forskellig deskriptiv statistik, der giver indblik i, hvordan statsministrene er blevet vurderet gennem tiden. Her gennemgås både, hvilken placering statsministrene har fået måling for måling og hvilken karakter statsministrene har fået. I sidstnævnte er karakterer omregnet til en ensartet skala (1-100).

De to måder at opgøre statsministrenes styrke på har hver deres analytiske fordele. Statsministrenes placering giver et relativt styrkemål, ud fra hvilket man kan vurdere den til enhver tid siddende statsminister i sammenligning med resten af ministerholdet. Det er en styrke at ligge højt placeret – i særdeleshed hvis man kan fortsætte med kontinuerligt at gøre det, som tidligere anført. Når man undersøger vælgerne vurdering af statsministrene på en ensartet skala, gives der omvendt et absolut mål.

En statsministers karakter på en skala fra 1 til 100 er imidlertid ikke noget helt intuitivt mål for dennes styrke. Der er ikke nogen klar

definition af, hvad en god karakter er. Derfor sammenlignes statsministrenes karakterer med seks øvrige ministres karakterer for hele perioden. De seks ministerposter er som følger: Udenrigsministre, finansministre, økonomiministre, skatteministre, erhvervsministre og beskæftigelsesministre.¹³ Det giver tilsvarende et relativt mål for statsministrenes respektive styrke. Det vil blive betragtet som en svaghed for en statsminister, hvis denne overgår af en eller flere øvrige ministre.

Man kunne have valgt flere og/eller andre ministre end disse seks. Disse er valgt, da de antages at være centralt placerede i regeringen i undersøgelsesperioden og samtidig kan stilles til ansvar for den førte politik, da de råder over centrale områder af velfærdsstaten. Derudover har alle posterne eksisteret gennem hele undersøgelsesperioden – kun med undtagelse af enkelte målinger, hvor der ikke har været en økonomiminister.

Til sidst gives et overblik over, hvilke ministerposter der har ligget nummer et gennem tiden. Her diskuteres det, hvem der har været populære ministre for skiftende statsministre, men dermed også kunne udgøre potentielle konkurrenter. Denne gennemgang giver også et indblik i, hvilke ressortområder der hidtil har været forbundet med størst popularitet. Det bidrager til at vurdere forskellige statsministres dispositioner, når disse har haft sat deres ministerhold. I bredere forstand giver det mulighed for at diskutere, om dette kan anspore til at optegne et hierarki blandt de i princippet ligeværdige ressortministre.

Det kan diskuteres, i hvilket omfang det er en svaghed for en statsminister at blive overgået af øvrige ministre. På den ene side er det altid en styrke for en statsminister at ligge højt placeret i en ministermåling. På den anden side kan det ikke afvises, at det ville udvikle sig til et problem for en statsminister, hvis denne kun havde ministre, der blev bedømt dårligt.

»Det er der ingen, der kan vide en kat om«

»Hvordan i alverden skulle nogen kunne bedømme mit arbejde endnu. Jeg har knoklet med at få ministeriet op at stå. Og jeg har satset på at gnufler Danmark ind i EF's teknologisamarbejde. Det er der jo ingen, der kan vide en kat om [...] Resultaterne viser sig først om fem til ti år. Det er noget andet end Skatteministeriet, hvor folk med det samme opdager, når de får et gok i nødden.«

Citatet ovenfor er fra april 1993 og stammer fra daværende minister for forskning og teknologi Svend Bergstein.¹⁴ Han skulle forsvare og forklare, hvorfor 72 procent svarede »ved ikke«, når de blev bedt om at vurdere, om han havde klaret det godt eller dårligt som minister. Han berører her noget relevant for undersøgelser af ministermålinger. Hvilke forudsætninger har vælgerne for at vurdere, hvor godt en minister klarer sig? Hvem tilkendegiver en mening hvornår, og hvem svarer »ved ikke«? Det ville have styrket de følgende analyser, hvis det havde været muligt systematisk at tage højde for »ved ikke« svar. Men de er langt fra tilgængelige for alle ministermålingerne. Det er alligevel værd at nævne, at det er et forbehold for artiklens analyser og konklusioner, at mange vælgere undertiden kan have begrænset viden om alle regeringens ministre. Tre undersøgelser giver indblik i denne tematik.

Det første eksempel er en Greens-måling fra Børsen i juni 2002 (Korsholm, 2002). Her havde den daværende regering, Anders Fogh Rasmussen I, siddet uden ændringer i godt et halvt år. I denne måling er respondenterne blevet præsenteret for titlerne på de 18 ministerposter, som regeringen var udgjort af, hvorefter de skulle angive navnet på den tilhørende minister. Cirka ni ud af ti kunne nævne statsministerens navn, cirka halvdelen kunne nævne navnet på integrationsministeren, mens omtrent fire ud af ti kunne sætte navn på yderligere fire ministre, nemlig justitsministeren, kulturministeren, kirkemi-

nisteren og udenrigsministeren. Kendskabet til resten af ministrene var ringere. Under 30 procent var bekendt med, at økonomi- og erhvervsministeren var den konservative partiformand og vicestatsminister Bendt Bendtsen. For hele 12 ministres vedkommende kunne under en tredjedel af vælgerne anføre det korrekte navn, når de blev præsenteret for titlen på ministerposten.

Eksempel nummer to er en Gallup-måling lavet for B.T. i juni 2011 (TNS-Gallup, 2011). Gallup skriver, at spørgsmålet i meningsmålingen lød: »Nedenfor ser du en ministertitel. Vi beder dig om at markere det korrekte ministernavn til ministertitlen.« Gallup skriver som forklarende tekst, at »respondenten har fået en ministertitel ad gangen og har derefter skulle vælge det rigtige navn ud fra listen med alle ministernavne«. For hele 11 ministerposters vedkommende svarer over halvdelen forkert. Kun 40 procent svarer rigtigt på den konservative vicestatsministers ministerpost.

Det tredje og sidste eksempel er en lignende undersøgelse fra Ugebrevet A4 23. juni 2017 (Budolfsen, 2017). Her er respondenterne i en meningsmåling blevet spurgt: »Ved du, hvilke ministerier nedenstående politikere er ministre for?« Ugebrevet A4 skriver videre: »Hertil har de kunne svare 'nej', 'ja, det tror jeg' eller 'ja, helt sikkert'. Der er altså tale om en vurdering af ens eget kendskab til VLAK-regeringens ministre og deres områder og ikke en quiz.« For 11 ud af regeringens 22 ministre svarer et flertal nej.

De tre eksempler udgør en pointe i sig selv i forhold til vælgernes vurdering af ministrene. Det er langt fra hele befolkningen, der har et indgående kendskab til alle regeringens ministre. Danske regeringer har fået et stadigt større antal ministre siden ministerialreformen i 1848 og eksemplerne indikerer en vis form for hierarki, hvor nogle ministre er kendt i bredere kredse end andre.

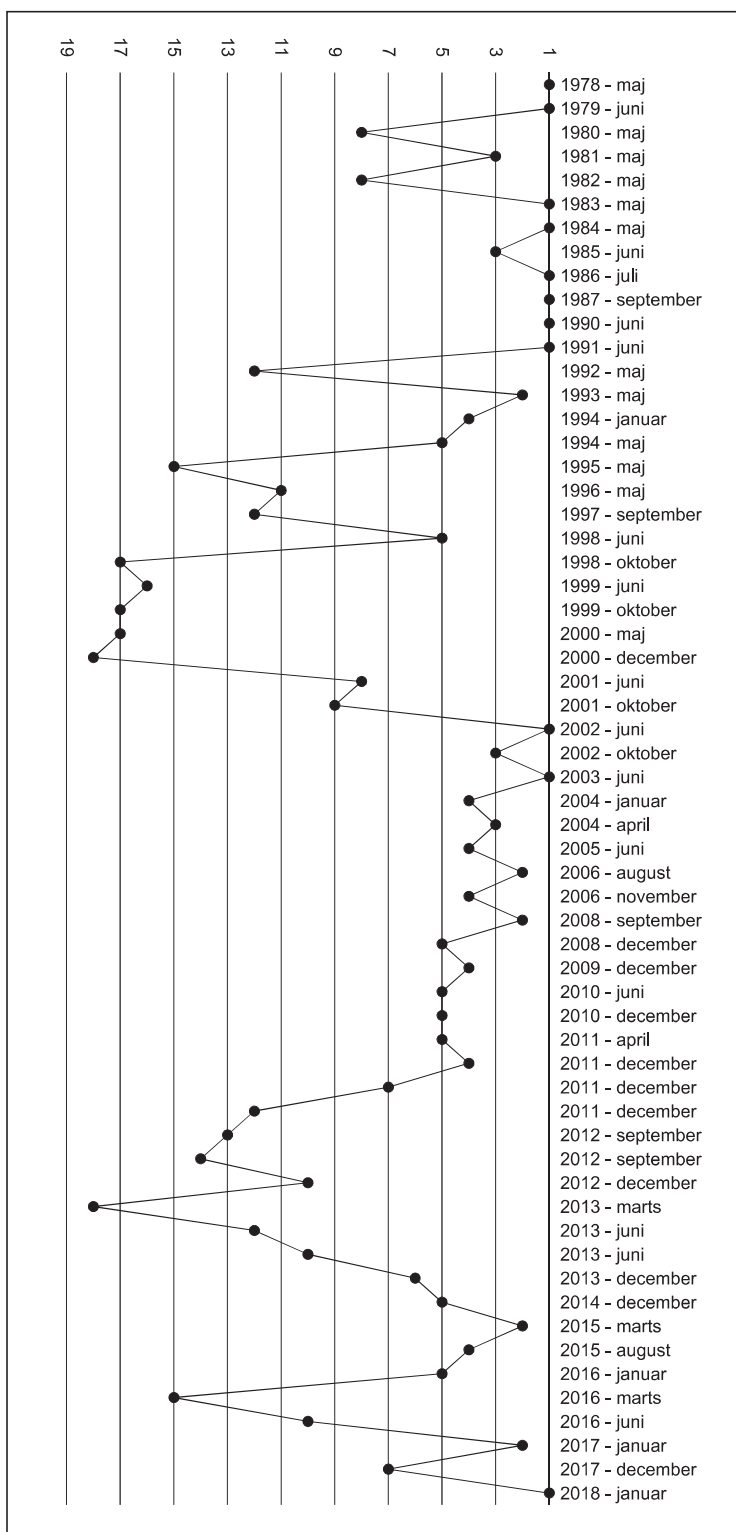
Vælgernes vurderinger af statsministrene

I figur 1 ses et overblik over, hvilken placering statsministrene har haft i de inddragede ministermålinger over tid. Tilsvarende ses det, hvornår de forskellige målinger er udkommet.

Det er en ingen generel lovmæssighed, at statsministre altid ligger nummer et i ministermålinger. Som det fremgår af figur 1, er Anders Fogh Rasmussen den eneste statsminister, der kan fremvise konsekvent høje placeringer i ministermålingerne. Det gælder til dels også for Poul Schlüter, der med undtagelse af den allersidste måling fra hans statsministertid også ligger meget højt placeret, samt til dels Anker Jørgensen. De er på dette punkt stærke statsministre. I den modsatte ende ligger Helle Thorning-Schmidt, der generelt bliver placeret jævnt eller i bunden, selvom hendes placeringer løfter sig mod slutningen af hendes statsministertid. Også Poul Nyrup Rasmussen ligger meget dårligt placeret i mange målinger og for perioden 1995-2000 er han usædvanlig dårligt placeret. Lars Løkke Rasmussen ligger især i sin første statsministertid fint placeret. Det er kun Helle Thorning-Schmidt og Poul Nyrup Rasmussen, der kan fremvise placeringer lavere end nummer 16, hvilket for de fleste regeringers vedkommende vil betyde den laveste fjerdedel. Ud fra figur 1 samlet set står disse to statsministre som værende svage på dette parameter.

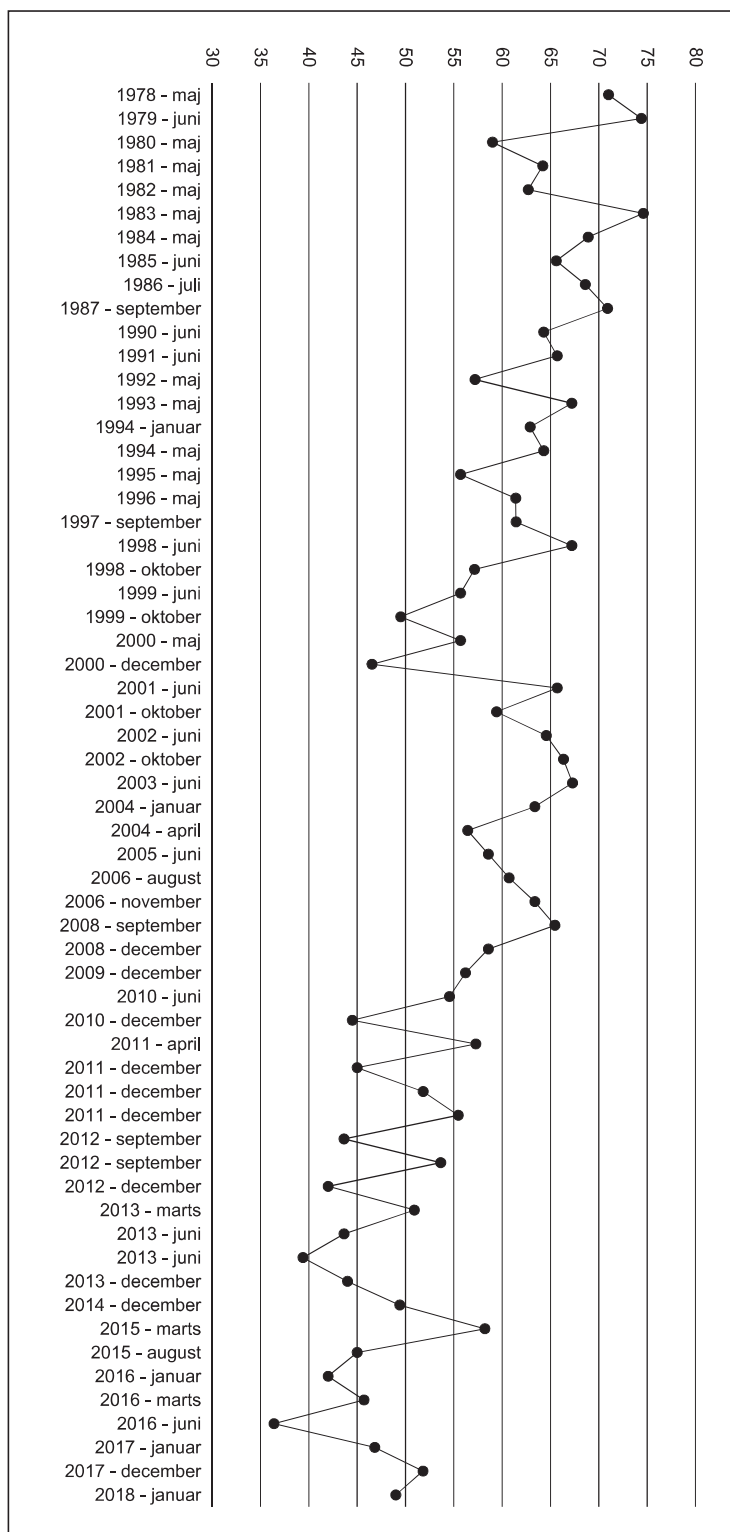
I figur 2 ses statsministrenes vurderinger, hvor karaktererne er omregnet fra de forskellige skalaer til en skala fra 1 til 100. Billedet fra figur 1 nuanceres betragteligt, når statsministrenes karakterer på en 1-100-skala undersøges. I figur 2 er det generelle billede, at Anker Jørgensen, Poul Schlüter og Anders Fogh Rasmussen bedømmes meget positivt, mens de to seneste statsministre bedømmes væsentligt ringere. Helle Thorning-Schmidt og Lars Løkke Rasmussen når i deres bedste målinger ikke over Anker Jørgensens dårligste resul-

Figur 1: Statsministrenes placering i ministermålingerne

Note: I forhold til ovenstående er følgende personer statsministre: Anker Jørgensen (frem til september 1982), Poul Schlüter (september 1982 til januar 1993), Poul Nyrup Rasmussen (januar 1993 til november 2001), Anders Fogh Rasmussen (november 2001 til april 2009), Lars Løkke Rasmussen (april 2009 til oktober 2011), Helle Thorning-Schmidt (oktober 2011 til juni 2015), Lars Løkke Rasmussen (juni 2015 og frem).

Figur 2: Statsministrenes karakterer på en skala fra 1 til 100

tat. I de fleste målinger ligger de væsentligt ringere. Et sted i midten ligger Poul Nyrup Rasmussen, der får nogle udmærkede karakterer, selvom han i mange målinger lå relativt lavt i forhold til sit ministerhold. Igen skal det understreges, at den oprindelige Likert-skala kan favorisere målinger af ældre dato.

De to måder at opgøre vurderingerne af statsministrene på har hver deres fordele. Opgørelsen af statsministres relative placeringer vil nok til hver en tid være lettere for vælgerne at forholde sig til. Det vil lettere udvikle sig til en dårligere historie for en statsminister, hvis denne er placeret som nummer 11 med en historisk set god karakter, end hvis statsministeren omvendt lå nummer et med en historisk set dårlig karakter.

Gennemsnit af de skiftende statsministres karakterer og placeringer ses i tabel 1. På den baggrund kan der lettere drages en fælles konklusion for hver af de respektive statsministres embedsperioder, og ikke mindst kan der lettere foretages en sammenligning imellem dem.

I tabel 1 underbygges samme billede som det fra figur 1 og 2. Med tiden har statsministre fået hårdere vurderinger. Om det er, fordi vi har fået dårligere statsministre, eller om vi forholder os mere kritisk til dem – eller måske noget helt tredje – er uvist. Det kan også

meget vel have haft indflydelse, at der har været anvendt forskellige typer skalaer. Dog indikerer tallene en svaghed hos de to seneste statsministre og tilsvarende en styrke for Anker Jørgensen, Poul Schlüter og Anders Fogh Rasmussen. Tilsvarende giver gennemsnittene af de respektive placeringer for statsministrene et godt overblik over de respektive statsministres samlede regeringstid, der illustrerer samme pointe. Poul Schlüter og Anders Fogh havde gode placeringer, mens det modsatte gjorde sig gældende for Poul Nyrup Rasmussen og Helle Thorning-Schmidt.

Som tidligere nævnt havde Jyllands Posten en forløber for ministermålinger, hvor vælgerne blev spurgt, hvor godt de mente, kun statsministeren klarede sig på en seks-punktskala fra meget godt til meget dårligt. Det var i juni 1975 og i januar 1977. Omregnet til 1-100-skalaen får Anker Jørgensen som daværende statsminister i begge tilfælde vurderingen 63,3. Det er lidt under gennemsnittet for hans øvrige vurderinger, men det ændrer ikke på billedet af, at han sammen med Poul Schlüter og Anders Fogh Rasmussen hører til de bedst vurderede statsministre.

Statsministre vs. ressortministre

Som nævnt kan statsministrenes respektive karakterer på 1-100-skalaen ikke intuitivt sættes i forhold til noget. Derfor sammenlignes vurderingerne af statsministrene i tabel 2

Tabel 1: Statsministrenes gennemsnit

Statsminister	Gennemsnitlig karakter 1-100	Gennemsnit af placeringer	Antal målinger
Anker Jørgensen	66,3	4,2	5
Poul Schlüter	67,0	2,6	8
Poul Nyrup Rasmussen	59,3	11,1	14
Anders Fogh Rasmussen	62,5	2,9	10
Lars Løkke Rasmussen I	53,1	4,8	4
Helle Thorning-Schmidt	48,1	9,4	12
Lars Løkke Rasmussen II-III	45,3	6,3	7
Lars Løkke Rasmussen samlet	48,1	5,7	11

Tabel 2: Gennemsnitskarakterer for udvalgte ministerposter

Regeringsperiode	Statsministerens karakter	Udenrigsministerens karakter	Finansministerens karakter	Økonomiministerens karakter	Skatteministerens karakter	Erhvervsministerens karakter	Beskæftigelsesministerens karakter
Anker Jørgensen	66,3	63,8	60,9	62,2	50,8	63,3	59,5
Poul Schlüter	67,0	62,2	64,0	56,8	54,6	61,6	53,5
Poul Nyrup Rasmussen	59,3	68,1	60,9	60,8	53,7	56,4	56,9
Anders Fogh Rasmussen	62,5	64,7	51,9	59,8	53,0	59,8	50,8
Lars Løkke Rasmussen I	53,1	44,5	47,6	49,5	46,2	49,5	42,2
Helle Thorning-Schmidt	48,1	42,7	53,9	55,4	44,6	40,5	50,4
Lars Løkke Rasmussen II-III	45,3	42,0	44,1	33,8	42,8	40,8	37,9
<i>Samlet</i>	57,1	56,7	55,6	56,8	49,9	52,8	51,2

med vurderingerne af seks andre ministerposter gennem tiden for at sætte statsministerposten og vurderingen af de respektive statsministre i relief.

Det står klart, at i hele perioden samlet set bedømmes statsministre bedst af de seks undersøgte ministerposter. Men udenrigsministre, finansministre og økonomiministre ligger tæt på. Skatteministre bliver klart dårligst bedømt, hvor beskæftigelsesministre og erhvervsministre ligger lige over dem. Dernæst er der en klar tendens til, at ministre bedømmes hårdere, som tiden går. Selv de mindre populære skatteministre fik fra 1978 til 2001 bedre vurderinger end de to seneste statsministre Lars Løkke Rasmussen og Helle Thorning-Schmidt. Det kan igen tænkes at influere, at forskellige typer skalaer har været dominerende i de forskellige perioder. Det fremgår også klart, at der er store interne variationer mellem, hvor populære de forskellige ressortministre er. Vurderinger af de

enkelte ministre følger altså ikke slavisk vurderingerne af statsministrene.

Under flere statsministerperioder har statsministeren været den minister, der i gennemsnit har fået de bedste vurderinger blandt de undersøgte ministre. Det gælder i Anker Jørgensens, Poul Schlüters og begge Lars Løkke Rasmussens statsministerperioder. De er i den forstand stærke statsministre. I både Poul Nyrup Rasmussens og Anders Fogh Rasmussens statsministertid blev disse til gengæld overgået af deres udenrigsministre. Det er ikke uvæsentligt, at den post i hele perioden tilhørte en person fra et andet parti end statsministeren selv – kun med undtagelse af Mogens Lykketofts korte tid som udenrigsminister (to målinger). Det må betragtes som en svaghed for en statsminister, at en ministerkollega fra et andet parti end statsministerens eget konsekvent vurderes bedre end statsministeren.

I Poul Nyrup Rasmussens og Helle Thorning-Schmidts statsministertid er denne svaghed mere udtalt. Poul Nyrup Rasmussen overgås også af økonomiministeren, der tilsvarende tilhører et andet parti end ham selv og i øvrigt også af finansministrene. Helle Thorning-Schmidt overgås også af flere ministre blandt de undersøgte ministerposter. Det gælder mest udtalt for økonomi- og indenrigsministrene, hvilket igen er et svaghedstegn, da denne post i hele perioden tilhørte personer fra et andet parti end hendes eget. Yderligere overgås Helle Thorning-Schmidt også i popularitet af både finansministeren og beskæftigelsesministrene. Hvad tabellen ikke viser, er, at det var Margrethe Vestagers meget positive bedømmelser, der især trak vurderingen for økonomiministerposten op i den periode, hvorimod hendes efterfølger på posten, Morten Østergaard, fik væsentligt mere beskedne vurderinger af vælgerne.

Hvad angår beskæftigelsesministre, er der en tendens til, at disse vurderes bedre under socialdemokratisk ledede regeringerne end under borgerlige regeringer. De vurderes ringere under Poul Schlüters og Anders Fogh Rasmussens regeringer, end det var tilfældet i Anker Jørgensens og Poul Nyrup Rasmussens statsministertid. Ser man på de seneste regeringer, hvor andre typer målinger har været dominerende, så fik beskæftigelsesministrene under Helle Thorning-Schmidts regeringer væsentligt bedre vurderinger, end det var tilfældet for beskæftigelsesministrene under Lars Løkkes forskellige regeringer. Det kan tænkes både at skyldes et socialdemokratisk emneejerskab på dette område, såvel som det også kan tænkes, at posten i socialdemokratiske regeringer gives til personer, der står højere i det interne partihierarki.

Blandt de seneste regeringer ses det også, at nogle af de meget dårlige vurderinger tilfalder ministre fra mindre partier længere ude på fløjene. Det gælder for erhvervs-, skatte- og udenrigsministre i Helle Thorning-Schmidts

statsministertid, der i dele af denne periode tilfaldt SF-ministre, samt udenrigs- og økonomiministre under Lars Løkke Rasmussens seneste regering, der tilfaldt LA-ministre. Det er en rimelig antagelse, at det vil være sværere at få en bred opbakning fra vælgerne, hvis man som minister tilhører et mindre parti, der eventuelt er mere yderliggående end øvrige regeringspartier. Det kan tænkes at have gjort en forskel for disses ringere bedømmelse. Omvendt er der ministerposter, hvor ministeren har fået dårlige vurderinger, selvom ministerposten konsekvent har tilhørt det store regeringsparti i koalitionen. Det gælder ikke mindst skateministre under Poul Nyrup Rasmussen, finansministre under Anders Fogh Rasmussen og beskæftigelsesministre under Lars Løkke Rasmussen.

Gør det en forskel, om ministeren kommer fra et mindre parti? Om der er sammenhæng mellem placering i ministermålingerne for de undersøgte ministerposter på den ene side og på den anden side den givne ministers partis parlamentariske styrke, det kan også testes statistisk. Hvis man med en bivariat analyse undersøger sammenhængen mellem de to, er det imidlertid heller ikke så entydigt, at små partiers ministre bedømmes hårdere. Kun for finansministres vedkommende er der en moderat sammenhæng. For de øvrige seks ministerposters vedkommende er Pearsons r lig med eller nærmere nul end $\pm 0,20$ (Hansen og Hansen, 2012: 379). Her er der altså kun en meget svag sammenhæng mellem ministerens partis parlamentariske opbakning og ministerens placering i ministermålingerne. For finansministres vedkommende går sammenhængen den modsatte vej af antagelsen. Jo mindre finansministerens parti er, desto bedre ligger finansministeren placeret i ministermålingerne og omvendt.¹⁵

De populære og de mindre populære ministre

I tabel 3 ses en samlet oversigt over, hvilke ministerposter der har ligget nummer et i mi-

nistermålingerne gennem tiden. Oversigten bidrager til at nuancere nogle af de antagelser, der kan være om, hvilken popularitet der hører til hvilke ministerposter.

I Anker Jørgensens og Poul Schlüters statsministertid var de selv begge stærke aktiver for regeringen på denne indikator. Under Poul Nyrup Rasmussen og Anders Fogh Ras-

mussen var udenrigsministrene Niels Helveg Petersen og Per Stig Møller meget populære, men i Poul Nyrup Rasmussens tid var Henrik Dam Kristensen og Karen Jespersen det også på deres respektive ministerposter. Per Stig Møller fortsatte også med at være det som kulturminister i Lars Løkke Rasmussens første regering. I Helle Thorning-Schmidts statsministertid var hun klart overskygget af

Tabel 3: De mest populære ministre gennem tiden

Måling	Ministerpost	Måling	Ministerpost
1978 – maj	Statsministeren	2004 – januar	Justitsministeren
1979 – juni	Statsministeren	2004 – april	Justitsministeren
1980 – maj	Indenrigs- og justitsministeren	2005 – juni	Udenrigsministeren
1981 – maj	Udenrigsministeren	2006 – august	Udenrigsministeren
1982 – maj	Landbrugsministeren	2006 – november	Udenrigsministeren
1983 – maj	Statsministeren	2008 – september	Udenrigsministeren
1984 – maj	Statsministeren	2008 – december	Udenrigsministeren
1985 – juni	Kirkeministeren	2009 – december	Minister for FN's klimakonference i København 2009
1986 – juli	Statsministeren	2010 – juni	Kulturministeren
1987 – september	Statsministeren	2010 – december	Kulturministeren
1990 – juni	Statsministeren	2011 – april	Klima og energiministeren
1991 – juni	Statsministeren	2011 – december	Økonomi- og indenrigsministeren
1992 – maj	Udenrigsministeren	2011 – december	Økonomi- og indenrigsministeren
1993 – maj	Udenrigsministeren	2011 – december	Økonomi- og indenrigsministeren
1994 – januar	Udenrigsministeren	2012 – september	Økonomi- og indenrigsministeren
1994 – maj	Justitsministeren	2012 – september	Økonomi- og indenrigsministeren
1995 – maj	Miljøministeren	2012 – december	Økonomi- og indenrigsministeren
1996 – maj	Landbrugs- og fiskeriministeren	2013 – marts	Finansministeren
1997 – september	Fødevarerministeren	2013 – juni	Finansministeren
1998 – juni	Fødevarerministeren	2013 – juni	Økonomi- og indenrigsministeren
1998 – oktober	Fødevarerministeren	2013 – december	Økonomi- og indenrigsministeren
1999 – juni	Forsvarsministeren	2014 – december	Justitsministeren
1999 – oktober	Fødevarerministeren	2015 – marts	Justitsministeren
2000 – maj	Udenrigsministeren	2015 – august	Justitsministeren
2000 – december	Udenrigsministeren	2016 – januar	Justitsministeren
2001 – juni	Indenrigsministeren	2016 – marts	Kultur- og kirkeministeren
2001 – oktober	Indenrigsministeren	2016 – juni	Kultur- og kirkeministeren
2002 – juni	Statsministeren	2017 – januar	Udlændinge- og integrationsministeren
2002 – oktober	Udenrigsministeren	2017 – december	Udlændinge- og integrationsministeren
2003 – juni	Statsministeren	2018 – januar	Statsministeren

Margrethe Vestager og i nogen grad af Mette Frederiksen.

Der er en række ministerposter, der ikke på noget tidspunkt har været at finde på førstepladsen. Det kan være et udtryk for, at det er poster, hvor det er svært at gøre sig populær. Det kan også indikere, at statsministre ikke giver disse poster til de mest populære, kendte eller fremtrædende personer. Det kan der ikke entydigt konkluderes noget om på baggrund af oversigten. Uanset hvad tegner det konturerne af et hierarki blandt ministerposterne, hvad angår anseelse hos vælgerne. Det kan konstateres, at følgende ministerposter indtil videre har undgået førstepladser:

- Erhvervsminister
- Beskæftigelsesminister
- Socialminister
- Sundhedsminister
- Undervisningsminister
- Skatteminister
- Minister for udviklingsbistand
- Minister for forskning og/eller videregående uddannelser
- Transportminister
- Boligminister

Billedet nuanceres dog for især de tre øverstes vedkommende, da de har indfundet sig på andenpladser.¹⁶ Hvad angår erhvervsministre, har de ligget nummer to i Erling Jensen (1980) og Lene Espersens (december 2008) ministertid. Mette Frederiksen lå i sin tid som beskæftigelsesminister nummer to flere gange. Som socialministre har både Erling Jensen (1979) og i flere tilfælde Karen Jespersen ligget nummer to. Sundhedsministerposten har kun opnået en topplacering, hvor den var slået sammen med indenrigsministerposten. Det gjaldt, da Bertel Haarder var indenrigs- og sundhedsminister, hvor han en gang blev nummer to (juni 2010).

For undervisningsministre og skatteministre kan der findes eksempler på tredjeplad-

ser. Det gælder henholdsvis Bertel Haarder (2005) og Carsten Koch (1995).

For de øvrige ministerposter er tendensen mere tydelig, selvom det ikke er alle ministerier, der har eksisteret i hele undersøgelsesperioden og dermed ikke haft ligeså mange muligheder for at få topplaceringer. Transportministre og skatteministre ligger i mange tilfælde i bunden. Uanset hvad grunden måtte være, kan det også nævnes, at Søren Pind mistede den førsteplads, han havde haft to gange i træk som justitsminister, da han blev flyttet til posten som uddannelses- og forskningsminister. Der udover er der en række ministerposter, der ikke har eksisteret i hele perioden, som heller ikke har opnået placering i top tre.¹⁷ I flere tilfælde gælder det ministerposter, der målt både på budgetter og antallet af embedsmænd kan betragtes som små ministerier.

»Personfaktoren« kan påvirke vurderingerne

I det ovenstående har der i højere grad været fokuseret på ministerposterne end på indehaverne af posterne. Som supplement hertil viser den nedenstående punktopstilling en kronologisk gennemgang af, hvilke personer der har formået at ligge i top tre i ministermålinger på forskellige ministerposter. Det bidrager til at nuancere analysen af, om der er popularitet eller mangel på samme tæt knyttet til specifikke ressortområder. Måske det handler mere om personen? Det giver tilsvarende et historisk indblik i de respektive regeringer, disse ministre har været en del af. Opgørelsen skal ikke forstås således, at de nævnte personer ikke også kan have ligget dårligt på andre tidspunkter, eller at der er flere eksempler på, at de har ligget i top tre end de anførte. Gennemgangen illustrerer kun, at der er personer, der har formået at ligge i top tre på to forskellige ministerposter.

- Ivar Nørgaard lå nummer tre både som miljøminister i 1978 og som handelsminister i 1979.
- Erling Jensen lå nummer to både som socialminister i 1979 og som industriminister i 1980.
- Mimi Jakobsen lå nummer to som kulturminister i 1985, mens hun lå nummer tre som socialminister i 1987.
- Karen Jespersen lå nummer to som socialminister i maj 1995, mens hun lå nummer et som indenrigsminister i oktober 2001.
- Henrik Dam Kristensen lå nummer et i flere målinger som fødevareminister, mens han lå nummer tre som socialminister i december 2000.
- Mogens Lykketoft lå nummer tre som finansminister i maj 1993, mens han lå nummer to som udenrigsminister i oktober 2001.
- Per Stig Møller lå nummer et i flere målinger som udenrigsminister, mens han også lå nummer et som kulturminister i juni 2010.
- Lene Espersen lå nummer et som justitsminister i december 2003, mens hun lå nummer to som økonomi- og erhvervsminister i december 2008.
- Connie Hedegaard lå nummer to som miljøminister i juni 2005, mens hun lå nummer et som Minister for FN's klimakonference i København 2009.
- Bertel Haarder lå nummer tre som undervisningsminister i juni 2005, mens han lå nummer to både som indenrigs- og sundhedsminister i juni 2010 og som kulturminister i august 2016.
- Mette Frederiksen lå på en delt andenplads som beskæftigelsesminister i marts 2013, mens hun lå nummer et som justitsminister i marts 2015.
- Kristian Jensen lå nummer tre både som udenrigsminister i august 2015 og som finansminister i januar 2017.

For disse personers vedkommende kunne det være tilfældet, at de besad nogle karaktertræk

eller andre egenskaber, som vælgerne fandt positive, mere end at bedømmelsen hang tæt sammen de skiftende ressortområder, de stod i spidsen for. Det kan også godt være tilfældet, at de har været gode all round-politikere, der i vælgerens øjne godt kunne varetage forskellige ministerposter udmærket.

Approval ratings i en dansk kontekst

I den historiske litteratur om danske statsministre har flere gjort kommentarer om betydningen af skiftende statsministres popularitet (Mørch, 2000: 148, 200-1, 296, 351, 385-6; Hvidt, 1995: 62, 76, 95). Med gennemgangen af målingerne eksisterer der nu et langt mere kvalificeret grundlag til at diskutere skiftende statsministres anseelse blandt vælgerne, hvad angår perioden 1978 og frem til i dag.

I særdeleshed Anders Fogh Rasmussen og til dels Poul Schlüter kunne kontinuerligt fremvise højere placeringer i ministermålingerne. Det samme gjaldt til dels Anker Jørgensen, der med enkelte mindre afvigelser også lå meget godt placeret i ministermålingerne. De var stærke statsministre på dette parameter og havde i Heffernans optik bedre forudsætninger for udnytte statsministerembedets institutionelle magtressourcer. Det står i kontrast til især Poul Nyrup Rasmussen og Helle Thorning-Schmidt, der stod som relativt svage statsministre på dette parameter. Et sted midt imellem ligger Lars Løkke Rasmussen indtil videre.

Især Poul Nyrup Rasmussen og Helle Thorning-Schmidt fremstod særligt svagt, da ministre fra koalitionspartier fik bedre bedømmelser end dem selv. Samme pointe gør sig i mindre omfang gældende for Anders Fogh Rasmussen og Lars Løkke Rasmussen.

Det er ikke entydigt, hvilke ministerposter der typisk nyder høj anseelse i befolkningen. Indehavere af såvel økonomitunge poster såvel som »lettere« poster har ligget i toppen af ministermålingerne. Det er ikke usand-

synligt, at der er en personfaktor, som i den forbindelse gør sig gældende, der rækker ud over den enkelte ministers ressortområde. Nogle personer har været populære på meget forskellige poster. Årsagerne hertil kunne være interessante at undersøge nærmere.

Der er poster, hvor man hidtil ikke har fundet de mest populære ministre. Det indikerer et hierarki for ministerposternes respektive prestige og synlighed. Yderligere viser gennemgangene, at vælgerne umiddelbart danner selvstændige meninger om de inddragede ministerposter. Vurderingerne af de øvrige ministerposter følger ikke slavisk vurderingerne af statsministeren. Eksempelvis er der nogle perioder, hvor statsministeren er populær og beskæftigelsesministrene upopulære, mens andre regeringer har en upopulær statsminister og mere populære beskæftigelsesministre. I nogle tilfælde følges vurderingen af statsministeren og udenrigsministeren ad, mens det modsatte gør sig gældende i eksempelvis Poul Nyrup Rasmussens statsminister-tid. Og så videre.

Emnet kunne være undersøgt på talrige andre måder end dem, der er valgt. Nogle begrænsninger og til- og fravalg måtte foretages. Fremtidige studier af emnet kunne oplagt forsøge at opstille større statistiske modeller til at teste, hvornår statsministre såvel som øvrige ressortministre bliver bedømt henholdsvis negativt og positivt. Valgforskningen kunne have en række forskellige bud på, hvad der kunne influere herpå, som eksempelvis køn, alder, cost of ruling (nedslidningseffekt), emnejerkskab med videre.

Et andet oplagt studie ville være at følge op på den i præsidentialiseringslitteraturen anførte antagelse, at regeringsledere i parlamentariske demokratier personificerer regeringer i højere grad end tidligere. Det kunne operationaliseres på forskellige måder, men eksempelvis kunne man studere, om der er en statistisk sammenhæng mellem vurde-

ringer af statsministeren og opbakningen til regeringspartierne. Dette har vist sig at gøre sig gældende i Storbritannien (Lanoue og Headrick, 1994: 196). I en australsk kontekst har et studie vist, at økonomiske nøgletal ikke påvirkede opbakningen til regeringen i nært så stort omfang, som vælgernes vurdering af premierministeren gjorde det (McAllister, 2003: 273). Det kræver mere omfattende statistiske undersøgelser end denne artikels analyse at svare mere fyldestgørende på.

Det er ikke utænkeligt, at mange ministre læser disse ministermålinger. I det mindste gør de, hvis de skal kommentere dem. Da den første ministermåling udkom i maj 1978, noterede daværende statsminister Anker Jørgensen det i sin dagbog (Jørgensen, 1990: 51). Han anførte helt kort, hvor mange procent der mente, at han gjorde sit job godt (Anker Jørgensen selv lå nummer et). Dernæst noterede han, hvem der lå nummer to, tre, fire og fem, og at Jens Kampmann lå sidst. Da Anker Jørgensen tre måneder senere dannede en SV-regering, blev netop Jens Kampmann en af de ministre, der måtte træde ud af regeringen. De fem personer, han afskedigede for at give plads til Venstre-ministre, lå henholdsvis nummer 10, 13, 16, 17 og 19 ud af i alt 19 ministre. For indehaveren af tiendepladsen var det dog for at blive gruppeformand. Vi ved i dag ikke noget om, hvorvidt der har været en sammenhæng, men kuriøst er det, at de afskedigede alle lå så dårligt i denne måling. Det kunne være et interessant studie systematisk at undersøge, om der er en tendens til, at upopulære ministre skiftes ud. I givet fald vil det være stadigt vigtigere at blive populær, måske også selvom det måtte blive på bekostning af ministerkolleger. Det er et vigtigt element i forståelsen af, hvordan arbejdet internt i en regering fungerer, herunder hvad hvervet som minister indebærer i dag.

Noter

1. B.T. 10. april 1993.
2. »Ministtermålinger« bruges i nogle tilfælde i pressen, i andre tilfælde bruges »regeringens karakterbog« eller »ministrenes karakterbog« eller lignende. I denne artikel anvendes »ministtermålinger« konsekvent om de målinger, der undersøges.
3. Her egen oversættelse af henholdsvis powerful og predominant.
4. Det er ikke nødvendigvis en pointe, de gør meget ud af, men de henviser indledningsvis til litteratur, der er kommet frem til den konklusion.
5. Analyseinstitutterne for målingerne bragt i Jyllands Posten er som følger: Observa 1978-1987, Sensor 1990-1992, Sonar 1993-2001 og Rambøll 2002-2013. Efter marts 2013 begynder Jyllands Posten at spørge til ministrenes troværdighed i stedet for at spørge til, hvordan ministrene klarer sig. Disse målinger er derfor ikke inddraget.
6. B.T. bragte også 26. marts 1971 en undersøgelse, hvor henholdsvis statsminister Hilmar Baunsgaard og forhenværende statsminister Jens Otto Krag blev vurderet på en syv-punktskala på 11 forskellige karakteristika. Det gælder eksempelvis evner som taler, evner på TV, forhandlingsvilje med mere. Der er imidlertid ikke nogle af disse karakteristika, der lader sig sammenligne med spørgsmålene i ministtermålingerne.
7. Jeg er bevidst om, at Megafon fra perioden 1999 og i hvert fald frem til 2005 har lavet enkelte ministtermålinger for TV2. Men da jeg ikke har nogen systematisk måde at indsamle disse målinger fra et TV-medie på, har jeg fravalgt at inddrage dem. Disse ministtermålinger fremgår eksempelvis ikke alle sammen af Infomedia og ikke i fuldtekst.
8. Megafon har undertiden lavet ministtermålinger, hvor der ikke skal gives karakterer, men hvor vælgerne bare bliver bedt om at udpege den eller de, som de synes, der klarer sig bedst. Disse er tilsvarende ikke kompatible med den type målinger, som denne artikel fokuserer på. Tilsvarende har Zapera og Voxmeter til tider foretaget ministtermålinger, der ikke er kompatible med dem, jeg inddrager i denne analyse.
9. Alle målinger bragt i Berlingske Tidende og Berlingske er foretaget af Gallup.
10. I 1990'erne begyndte avisen B.T. som de første udover Jyllands Posten også at bringe målinger af regeringens ministre. Her spørges der til, om vælgerne mener, at de enkelte ministre har klarer sig enten »godt« eller »dårligt« og så rangordnes ministrene efter, hvem der har fået størst andel »godt«. Disse målinger er eksempelvis ikke indregnet, fordi der ikke er en meningsfuld måde at omregne resultaterne på, så de kan sammenlignes med øvrige målinger.
11. Målinger fra Altinget.dk er foretaget af A&B analyse 2011-2013 og Norstat 2015-2017
12. Målinger fra Børsen er foretaget af Greens. Det er altså ikke en skala, hvor man har mulighed for at afgive en hvilken som helst vurdering fra laveste til højeste værdi og med samme afstand mellem hver svarmulighed. Man havde ikke mulighed for at give henholdsvis 1, 2, 4 og 12.
13. Definitioner af ministerposter, der gælder for hele artiklen (månederne nævnt i parentes refererer til publicering af ministtermålinger): Økonomiminister dækker over følgende ministerposter: Økonomiminister 1978, økonomiminister og minister for skatter og afgifter 1979, økonomiminister 1980-1987, økonomiminister og skatteminister 1990-1992, økonomiminister 1993-2001, økonomi- og erhvervsminister 2002-2011 (april), økonomi- og indenrigsminister 2011 (december)-2015 (marts), samt 2017 og fremefter. I regeringen Lars Løkke Rasmussen II er der ingen økonomiminister, hvorfor N for økonomiministre er 56 i stedet for 60, som det gælder for de øvrige ministerposter i denne artikel. *Skatteminister* dækker over følgende ministerposter: Minister for skatter og afgifter 1978, økonomiminister og minister for skatter og afgifter 1979, Minister for skatter og afgifter 1980-1986, skatteminister 1987, økonomiminister og skatteminister 1990-1992, skatteminister 1993 og fremefter. *Erhvervsminister* dækker over følgende ministerposter: Handelsminister 1978-1979, industriminister 1980-1994 (januar), industri- og samordningsminister 1994 (maj), erhvervsminister 1995-2001, økonomi- og erhvervsminister 2002-2011 (april), erhvervs- og vækstminister 2011 (december) – 2016 (marts), samt erhvervsminister 2017 og fremefter. *Beskæftigelsesminister* dækker over følgende ministerposter: Arbejdsminister 1978-2001, beskæftigelsesminister 2002 og fremefter.
14. B.T. 10. april 1993.
15. Den bivariate analyse består i at teste sammenhængen mellem ministrenes placering i ministtermålingerne på den ene side og på den anden side den givne ministers partis procentvise størrelse ved sidste folketingsvalg. Værdien for den givne ministers placering i ministtermålinger er imidler-

tid vendt om, så målet er mere intuitivt forståeligt: En god placering giver en høj værdi, mens en dårlig placering giver en lav værdi. En placering som nummer et gives værdien 16, en placering som nummer to gives værdien 15 og så fremdeles. En placering som nummer 16 eller derunder gives værdien 1. For finansministrenes vedkommende er sammenhængen -0,45.

16. Jeg er bevidst om, at der findes en måling, hvor Magnus Heunicke ligger nummer et som transportminister (Christensen og Redder, 2014). I denne måling spørges der i samme spørgsmål både til vælgernes holdning om, hvor godt de enkelte ministre har klaret sig, og om ministrenes troværdighed. Vi kan altså ikke vide, om folk har svaret på det ene eller det andet (Hansen, 2012: 310).
17. Udover de nævnte ministerposter kan man også finde eksempler på andre ministerposter, der har eksisteret i kortere perioder, som ikke nåede frem til førstepladser i ministermålingerne. Det gælder for ministre uden portefølje med særligt henblik på udenrigspolitiske spørgsmål (Lise Østergaard), grønlandsministre, ministre for kommunikation og turisme, minister for økonomisk samordning, ministre for familie- og forbrugeranliggender, europaministre, handels- og investeringsministre (placeret i Udenrigsministeriet), minister for offentlig innovation samt ældreminister. Det gælder også for de tilfælde, hvor henholdsvis fiskeriministre og ministre for nordisk samarbejde ikke har været slået sammen med en anden ministerpost.

Litteratur

- Andersen, Lotte Bøgh, Anne Storkjær Binderkrantz og Kasper Møller Hansen (2012), »Forskningsdesign« i Lotte Bøgh Andersen, Kasper Møller Hansen og Robert Klemmensen, red., *Metoder i statskundskab, 2. udgave*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 66-96.
- Baumgartner, Jody (2017), »Under the Radar: Public Support for Vice Presidents«, *Presidential Studies Quarterly*, 47(4): 777-88.
- Budolfsen, Anne-Line (2017), »Danskerne aner ikke, hvad halvdelen af landets ministre er ministre for«, *Ugebrevet A4*, 23. juni.
- Christensen, Allan og Gitte Redder (2014), »Og Danmarks dygtigste minister er ...«, *Avisen.dk*, 23 december.
- Dallek, Robert (1996), *Hail to the chief. The Making and Unmaking of American Presidents*, New York: Oxford University Press.
- Elgie, Robert (2011), »Core Executive Studies two Decades on«, *Public Administration*, 89(1): 64-77.
- Hansen, Kasper Møller og Sune Welling Hansen (2012), »Bivariat analyse«, i Lotte Bøgh Andersen, Kasper Møller Hansen og Robert Klemmensen, red., *Metoder i statskundskab, 2. udgave*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 364-83.
- Hansen, Kasper Møller (2012), »Spørgeskemadesign«, i Lotte Bøgh Andersen, Kasper Møller Hansen og Robert Klemmensen, red., *Metoder i statskundskab, 2. udgave*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 302-23.
- Heffernan, Richard (2003), »Prime Ministerial Pre-eminence? Core Executive Politics in the UK«, *British Journal of Politics and International Relations*, 5(3): 347-72.
- Heffernan, Richard (2012), »There's No Need for the 'isation': The Prime Minister Is Merely Prime Ministerial«, *Parliamentary Affairs*, 66(3): 636-45.
- Hvidt, Kristian (1995), *Statsministre i Danmark. Fra 1913 til 1995*, København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busch.
- Isaksson, Guy-Erik (2011), »Presidentialisation of Parliamentary Systems: Reality or Illusion?« i Thomas Persson og Matti Wiberg, red., *Parliamentary Government in the Nordic Countries at a Crossroads. Coping with Challenges from Europeanisation and Presidentialisation*, Stockholm: Santérus, pp. 223-44.
- Johnson, Janet Buttolph, H.T. Reynolds og Jason D. Mycoff (2008), *Political Science Research Methods (6th edition)*, Washington DC: CQ Press.
- Jørgensen, Anker (1990), *Brændingen. Fra mine dagbøger 1978-1982. Bind 3*, København: Fremad.
- Karvonen, Lauri (2010), *The Personalization of Politics: A Study of Parliamentary Democracies*, Colchester: ECPR Press.
- Knudsen, Tim (2000a), »Statsministeren og statsministeriet«, i Tim Knudsen, red., *Regering og embedsmænd: Magt og demokrati i staten*, Århus: Systime, pp. 81-98.
- Knudsen, Tim (2000b), »Ministerialsystemet«, i Tim Knudsen og Ditlev Tamm, red., *Dansk forvaltningshistorie I. Stat, forvaltning og samfund. Fra middelalderen til 1901*, København: Jurist- og økonomforbundets forlag, pp. 465-552.
- Knudsen, Tim (2007), *Fra folkestyre til markedsdemokrati*, København: Akademisk forlag.

- Knudsen, Tim (2016), »Historiens dom over 1864«, i Inge Adriansen og Steen Bo Frandsen, red., *Efter 1864. Krigens følger på kort og langt sigt*, Odense: Syddansk Universitetsforlag, pp. 11-58.
- Kolltveit, Kristoffer (2012a), »Presidentialisation in the Executive Sphere? Evidence from Norwegian Cabinets«, *Scandinavian Political Studies*, 35(4): 372-92.
- Kolltveit, Kristoffer (2012b), »Maktkonsentrasjon og politisk kontekst. Om underutvalgets rolle i to norske regjeringer«, *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*, 28(1): 24-48.
- Korsholm, Frank (2002), »Kun få kender ministrene«, *Børsen*, 10. juni.
- Lanoue, David J. og Barbara Headrick (1994), »Prime ministers, parties and the public. The Dynamics of government popularity in Great Britain«, *Public Opinion Quarterly*, 58(2): 191-209.
- McAllister, Ian (2003), »Prime Ministers, Opposition Leaders and Government Popularity in Australia«, *Australian Journal of Political Science*, 38(2): 259-77.
- Mørch, Søren (2000), *24 statsministre. 24 fortællinger om magten i Danmark i det tyvende århundrede*, København: Gyldendal.
- Nielsen, Peter Heyn (2016), *Fra kronprinsesse til statsministerkandidat. Historien om Mette Frederiksen og Socialdemokraterne siden 2001*, Odense: Forlaget mellemgaard.
- Panagopoulos, Costas (2006), »Public Opinion and Secretary of Defense Donald Rumsfeld«, *Presidential Studies Quarterly*, 36(1): 117-26.
- Panagopoulos, Costas (2007), »Cabinet Member and Presidential Approval«, *Presidential Studies Quarterly*, 37(1): 153-62.
- Pedersen, Karina og Tim Knudsen (2005), »Denmark: Presidentialization in a Consensual Democracy«, i Thomas Pogunke og Paul Webb, red., *The Presidentialization of Politics*, New York: Oxford University, pp. 159-75.
- Pogunke, Thomas og Paul Webb (2005), »The Presidentialization of Politics in Democratic Societies: A Framework for Analysis«, i Thomas Pogunke og Paul Webb, red., *The Presidentialization of Politics*, New York: Oxford University, pp. 1-25.
- Ragsdale, Lyn (2010), »Studying the Presidency: Why Presidents Need Political Scientists«, i Michael Nelson, red., *The Presidency and the Political System. 9th edition*, Washington D.C.: CG Press, pp. 34-67.
- Reeves, Andrew og Jon C. Rogowski (2015), »Public Opinion Toward Presidential Power«, *Presidential Studies Quarterly*, 45(4): 742-59.
- Stubager, Rune og Kasper Møller Hansen (2017), »Præsidentvalget« og troværdigheden«, i Kasper Møller Hansen og Rune Stubager, red., *Oprør fra udkanten. Folketingsvalget 2015*, København: Jurist- og Økonomforbundet, pp. 151-72.
- TNS Gallup (2011), »Lyngallup for BT om ministrene«, *TNS Gallup*, 30. juni.
- Wattenberg, Martin (2004), »Personal Popularity in U.S. Presidential Elections«, *Presidential Studies Quarterly*, 34(1): 143-55.